

SÁMIRÁÐÐI
SAAMELAISNEUVOSTO
SAMERÁDET
COIO3 CAAMOB
SAAMI COUNCIL

Sámi allaskuvla
Sámi University of Applied Sciences

IWGIA

Indigenous Navigator Sápmi: “Tilastoilla olisi erityinen merkitys alkuperäiskansojen oikeuksien kartoittamisessa”

Indigenous Navigator in Sápmi on kolmen eri organisaation yhteistyöprojekti. Saamelaisneuvosto toteuttaa tämän projektin yhteistyössä IWGIA:n ja Saamelaisen korkeakoulun kanssa. Tämä yhteistyö toteutetaan esimerkiksi tutkimustyönä ja projektin ohjausryhmän kokoontumisilla.

- *Me olemme tämän projektin puitteissa kartoittamassa saamelaisten oikeusasemaa Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa. Aloitimme syksyllä 2021 työn Norjan ja Suomen kansallisen kysymyslomakkeen täyttämällä. Nyt me olemme vihdoin julkaisseet sekä Suomen että Norjan kansallisen kysymyslomakkeen, kertoo IWGIA:n neuvonantaja Nikita Bulanin.*

Indigenous Navigator -työkalua käytetään kartoittamaan alkuperäiskansojen oikeuksien toteutumista eri maissa ja alueilla (<https://indigenousnavigator.org/>) ja painopiste on erityisesti YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksen toimeenpanemisesta. Kansallisessa lomakkeessa painopiste on valtioiden sisäisessä lainsäädännössä. Lomakkeessa on yhteensä yli 100 kysymystä ja teemana ovat mm. itsemääräämisoikeus, maa- ja koulutus.

- *Saamelaisten tapauksessa on tärkeää kartoittaa eroavaisuuksia ja yhdenmukaisuuksia, tai pikemminkin alkuperäiskansojen oikeuksien tunnustamisen tasoa, kussakin kyseessä olevassa maassa, koska Saamenmaa, on jaettu neljän valtion Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän rajoilla, kertoo Saamelaisneuvoston ihmisoikeusosaston juristi Oula-Antti Labba.*

Indigenous Navigator -työkalun avulla hankittu tieto voi auttaa saamelaisia arvioimaan oikeuksiensa toteutumista ja toimeenpanemista sekä paikallisella ja valtion tasolla. Se voi olla avuksi myös identifioimaan oikeuksien toimeenpanemisen puutteita tulevaisuudessa.

Projekti pyrkii myös identifioimaan, että mistä tieto vielä puuttuu. Projektin aikana on ilmennyt, että on vaikeaa löytää luotettavaa ja tarkoituksenmukaista tilastotietoa saamelaisista. Esimerkiksi Suomen tilastokeskus tuottaa tilastoja henkilöistä, jotka asuvat Suomessa. Tilastot tuotetaan kansalaisuuden, kielen ja syntymämaan perusteella, mutta ei etnisyyden perusteella. Myös Norjan väestönlaskelmat eivät sisällä tietoja etnisyydestä.

- *Indigenous Navigator -työkalu ja kysymyslomakkeet näyttävät, että minkälaisia tilastoja me voisimme muodostaa saamelaisista ja muista alkuperäiskansoista, jos valtioiden lait mahdollistaisivat tällaisten tilastojen tuottamisen. Tilastoilla olisi erityinen merkitys, esimerkiksi, alkuperäiskansojen taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuurillisten oikeuksien kartoittamisessa. Siksi toivonkin, että tämä tieto mikä on tähän asti kartoitettu näistä teoreettisista tilastollisista mahdollisuuksista voisi auttaa edistämään tilastojen muodostamistyötä, kertoo Labba.*

Saamelaisneuvosto vastasi Suomen ja Norjan kansallisia kysymyslomakkeita koskevaa tutkimustyöstä ja on tehnyt myös edunvalvontatyötä saamelaisten instituutioiden ja yhteisöjen osalta.

Saamelainen korkeakoulu on projektin osarahoittaja ja akateeminen yhteistyökumppani, joka myöskin tuotti sisältöä kysymyslomakkeisiin. Projektin odotetaan vahvistavan Saamelaisen korkeakoulun roolia alkuperäiskansojen oikeuksien oppimisen keskuksena Saamenmaassa.

IWGIA vastaa projektin yleisestä koordinoinnista ja on vastuussa metodologisesta tuesta sekä projektin yhdistämisestä laajempaan Indigenous Navigator -hankekokonaisuuteen.

Projekti toteutetaan Pohjoismaiden ministerineuvoston pohjoismaisen arktisen yhteistyöohjelman myöntämällä taloudellisella tuella.

Suomen ja Norjan kansalliset kysymyslomakkeet löytyvät täältä: <https://indigenousnavigator.org/data-explorer/2?rc%5B%5D=region443&sf%5Bsum%5D=sum&sf%5Bsub%5D=sub&sf%5Bcom%5D=com&sf%5Btoq%5D=toq>

Lisätietoja:
Oula-Antti Labba
Saamelaisneuvoston ihmisoikeusosaston juristi
Tel. +358408339701
Sähköposti: oula-antti.labba@saamicouncil.net